

Věc C-96/24

**Shrnutí žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce podle čl. 98 odst. 1
jednacího řádu Soudního dvora****Datum doručení:**

6. února 2024

Předkládající soud:

Sąd Najwyższy (Polsko)

Datum předkládacího rozhodnutí:

11. ledna 2024

Navrhovatel:

X. Y.

Předmět původního řízení

Návrh obhájce soudce Nejvyššího soudu (Sąd Najwyższy, Polsko) ve věci o přezkoumání splnění požadavků nezávislosti a nestrannosti jiným soudcem Nejvyššího soudu přiděleným do senátu projednávajícího věc o schválení trestního stíhání prvně zmíněného soudce Nejvyššího soudu.

Předmět a právní základ žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

Slučitelnost testu nezávislosti a nestrannosti soudce stanoveného vnitrostátním právem s právem Unie, zejména s čl. 19 odst. 1 druhým pododstavcem SEU ve spojení s čl. 47 prvním a druhým odstavcem Listiny základních práv Evropské unie – předběžné otázky předložené na základě článku 267 SFEU.

Předběžné otázky

I. Musí být čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec Smlouvy o Evropské unii ve spojení s článkem 47 [prvním a druhým odstavcem] Listiny základních práv Evropské unie vykládán v tom smyslu, že:

1) vnitrostátní Nejvyšší soud ve zvláštním řízení zahájeném na návrh zúčastněné strany o přezkoumání, zda soudce Nejvyššího soudu – přidělený do

kolegia projednávajícího věc o povolení trestního stíhání soudce Nejvyššího soudu – splňuje požadavky nezávislosti a nestrannosti, je povinen z úřední povinnosti přezkoumat, zda senát určený losem ze všech soudců Nejvyššího soudu (ve věci o povolení trestního stíhání soudce) je soudem „předem zřízeným zákonem“, a to za situace, kdy vnitrostátní právo vyžaduje pouze přezkoumání požadavků na nezávislost a nestrannost soudce;

2) pokud je návrh na přezkoumání splnění požadavků nezávislosti a nestrannosti soudce Nejvyššího soudu založen na námitce, že takový soudce byl do této funkce přidělen nezákonným postupem jmenování (zásadní povahy), tak rozhodovací senát složený z pěti soudců vylosovaných ze všech soudců Nejvyššího soudu nemůže zahrnovat soudce Nejvyššího soudu, kteří byli jmenováni tímž nezákonným postupem jmenování, protože takové složení Nejvyššího soudu nelze považovat za nezávislý a nestranný soud, předem zřízený zákonem;

3) pokud ve věci přezkumu splnění požadavků nezávislosti a nestrannosti soudce Nejvyššího soudu přiděleného ke kolegiu (projednávajícímu věc o povolení trestního stíhání soudce Nejvyššího soudu) bylo účastníkem prokázáno, že vzhledem k účasti tohoto soudce Nejvyššího soudu na nezákonném postupu jmenování (zásadní povahy) do této funkce, určené rozhodovací kolegiem soudu nespĺňuje požadavky nezávislého a nestranného soudu, předem zřízeného zákonem, není již k rozhodnutí o návrhu na přezkoumání splnění požadavků nezávislosti a nestrannosti soudcem Nejvyššího soudu třeba podle vnitrostátního práva zkoumat chování tohoto soudce po jeho jmenování za soudce a povahu věci (o povolení trestního stíhání soudce Nejvyššího soudu) – a v důsledku toho není přípustné zamítnout návrh na přezkum toho, zda soudce Nejvyššího soudu splňuje požadavky nezávislosti a nestrannosti, pouze z toho důvodu, že návrhovač neprokázal, že chování tohoto soudce po jeho jmenování zpochybňuje jeho nezávislost a nestrannost[?]

- v případě kladné odpovědi na otázku uvedenou v bodě I podbodě 2):

II. Musí být čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec Smlouvy o Evropské unii ve spojení s článkem 47 [prvním a druhý odstavcem] Listiny základních práv Evropské unie vykládán v tom smyslu, že:

soudce, který je členem soudního kolegia, které má rozhodnout o splnění požadavků nezávislosti a nestrannosti jiného soudce (přiděleného soudnímu kolegiu, který má rozhodovat o povolení trestního stíhání soudce Nejvyššího soudu), může zaprvé navrhnout vyloučení z tohoto kolegia jakéhokoli jiného soudce (soudců) vylosovaného ze všech soudců Nejvyššího soudu, pokud byl jmenován soudcem Nejvyššího soudu ve vadném řízení (přičemž jde o vadnost zásadní povahy), což znemožňuje, aby soud, ke kterému náleží, byl považován za nezávislý a nestranný soud, zřízený zákonem, a zadruhé může navrhnout, aby o takovém návrhu nerozhodoval soudce, který byl v takto vadném postupu rovněž jmenován soudcem Nejvyššího soudu?

III. v případě, že návrh uvedený v bodě II nebude projednán (z důvodu rozhodnutí vnitrostátního soudu), může soudce, který takový návrh podal, odmítnout účast v řízení o ověření souladu s požadavky nezávislosti a nestrannosti jiného soudce Nejvyššího soudu, nebo se musí na vydání rozhodnutí podílet a nechat na účastníkovi, zda jej chce napadnout z důvodu porušení práva účastníka na rozhodnutí soudem, který splňuje požadavky stanovené v článku 19 odst. 1 druhého pododstavce Smlouvy o Evropské unii a čl. 47 [prvním a druhém odstavci] Listiny základních práv Evropské unie?

IV. má vliv na vadnost složení soudního kolegia – v řízení o ověřování dodržování požadavků nezávislosti a nestrannosti soudcem Nejvyššího soudu – v kontextu čl. 19 odst. 1 druhého pododstavce Smlouvy o Evropské unii a čl. 47 [prvního a druhého odstavce] Listiny základních práv Evropské unie, pokud z pěti soudců, kteří jsou členy soudního kolegia, byli pouze dva jmenováni soudcem Nejvyššího soudu v rámci vadného řízení (přičemž jde o vadnost zásadní povahy), to znamená lze v tomto případě dále pokračovat v řízení a vydat rozhodnutí, protože většina členů určeného kolegia byla jmenována soudci Nejvyššího soudu řádným postupem?

Uplatňovaná ustanovení unijního práva

Smlouva o Evropské unii, čl. 4 odst. 3, čl. 6 odst. 1, čl. 19 odst. 1 druhý pododstavec;

Smlouva o fungování Evropské unie, čl. 2 odst. 1 a 2, článek 267;

Listina základních práv, článek 47, první a druhý odstavec.

Judikatura Soudního dvora

Rozsudek ze dne 19. listopadu 2019, A. K. a kol. (nezávislost kárného kolegia Nejvyššího soudu), C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EU:C:2019:982 (dále jen „rozsudek A. K.“);

Rozsudek ze dne 29. března 2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235;

Rozsudek ze dne 21. prosince 2023, Krajowa Rada Sądownictwa (Pokračování výkonu funkce soudce), C-718/21, EU:C:2023:1015;

Rozsudek ze dne 1. července 2008, Chronopost a La Poste/UFEX a další, C-341/06 P a C-342/06 P, EU:C:2008:375.

Rozsudek ze dne 24. června 2019, Poplawski, C-573/17, EU:C:2019:530;

Rozsudek ze dne 29. července 2019, Torubarov, C-556/17, EU:C:2019:626;

Rozsudek ze dne 22. května 2003, Connect Austria, C-462/99, EU:C:2003:297;

Rozsudek ze dne 2. června 2005, Koppensteiner, C-15/04, EU:C:2005:345;

Rozsudek ze dne 6. října 2021, W. Ž. (Kolegium Nejvyššího soudu pro mimořádnou kontrolu a věci veřejné – Jmenování) C-487/19, EU:C:2021:798;

Judikatura Evropského soudu pro lidská práva

Rozsudek ze dne 22. července 2021, Reczkowicz v. Polsko;

Rozsudek ze dne 3. února 2022, č. 1469/20, Advance Pharma sp. z o.o. v. Polsko;

Rozsudek ze dne 1. prosince 2020, č. 26374/18, G. Astradsson v. Island;

Rozsudek ze dne 21. června 2011, Fruni v. Slovensko;

Rozsudek ze dne 6. listopadu 2018, Ramos Nunes de Carvalho e SA v. Portugalsko;

Rozsudek ze dne 7. května 2021, č. 4907/18, Xero Flor sp. z o.o. v. Polsko;

Rozsudek ze dne 8. listopadu 2021, č. 49868/19 a 57511/19, Dolińska-Ficek a Ozimek v. Polsko.

Uplatňovaná ustanovení vnitrostátního práva

Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej (Ústava Polské republiky), čl. 45 odst. 1;

Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym (zákon ze dne 8. prosince 2017 o Nejvyšším soudu), čl. 10 odst. 1, čl. 29 odst. 4, 5, 6, 8, 9, 10, 15, 17, 18, 21, 24, čl. 22a odst. 1, čl. 26 odst. 2, 3, 4, čl. 73 odst. 1;

Ustawa z dnia 27 lipca 2001 r. – Prawo o ustroju sądów powszechnych (zákon ze dne 27. července 2001 o organizaci obecných soudů), článek 128;

Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. Kodeks postępowania karnego (zákon ze dne 6. června 1997 trestní řád), čl. 30 odst. 1 a 2, čl. 41 odst. 1, čl. 42 odst. 1, čl. 534 odst. 1 a 2.

Stručné shrnutí skutkového stavu a řízení

- 1 Zákonem ze dne 9. června 2022, který nabyl účinnosti dne 15. července 2022, byl opětovně změněn zákon ze dne 8. prosince 2017 o Nejvyšším soudu (Ustawa z dnia 8 grudnia 2017 r. o Sądzie Najwyższym, dále jen „zákon o NS“). Zavedl

možnost, aby zúčastněná strana nebo účastník řízení před Nejvyšším soudem podal návrh na přezkoumání splnění požadavků nezávislosti a nestrannosti konkrétního soudce přiděleného do kolegia, přičemž čl. 29 odst. 4 zákona o NS stanoví, že okolnosti týkající se jmenování soudce Nejvyššího soudu nemohou být výlučným důvodem pro napadení rozhodnutí vydaného za účasti tohoto soudce nebo zpochybnění jeho nezávislosti a nestrannosti. Podle čl. 29 odst. 5 zákona o NS je přípustné na návrh oprávněné strany (tj. účastníka nebo strany řízení před Nejvyšším soudem) přezkoumat, zda soudce Nejvyššího soudu splňuje požadavky nezávislosti a nestrannosti, a to s přihlédnutím k okolnostem jeho jmenování a jeho chování po jmenování, pokud to s ohledem na poměry oprávněné strany a povahu věci může vést k porušení požadavku nezávislosti nebo nestrannosti, které má vliv na výsledek věci. Nejvyšší soud projedná návrh v neveřejném zasedání v kolegiu složeném z pěti soudců, kteří byli vylosováni ze všech soudců Nejvyššího soudu, po vyslechnutí soudce, jehož se návrh týká, ledaže by vyslechnutí bylo nemožné nebo velmi obtížné. Poté, co Nejvyšší soud návrhu vyhoví, vyloučí soudce z projednávání věci. Vyloučení soudce z projednávání určité věci nemůže být důvodem pro vyloučení tohoto soudce v jiných věcech projednávaných za jeho účasti. Proti usnesení vydanému na základě posouzení návrhu lze podat stížnost ke kolegiu Nejvyššího soudu složenému ze sedmi soudců, kteří jsou vylosováni ze všech soudců Nejvyššího soudu.

- 2 Obhájce soudce Nejvyššího soudu X. Y. v souvislosti s řízením o povolení trestního stíhání podal návrh na určení existence podmínek uvedených v čl. 29 odst. 5 zákona o NS, v němž žádal o přezkoumání, zda soudkyně Nejvyššího soudu A. K. splňuje požadavky nezávislosti a nestrannosti a současně navrhl její vyloučení z projednávání věci týkající se soudce X. Y.
- 3 Na podporu návrhu bylo uvedeno, že soudkyně Nejvyššího soudu A. K. byla rozhodnutím prezidenta Polské republiky ze dne 10. října 2018 jmenována soudkyní Nejvyššího soudu – na základě dřívějšího návrhu na jmenování obsaženého v usnesení č. 331/2018 ze dne 29. srpna 2018 přijatém Národní radou soudnictví (Krajowa Rada Sądownictwa, dále jen „KRS“), složenou postupem podle ustanovení zákona ze dne 8. prosince 2017, kterým se mění zákon o Národní radě soudnictví a některé další zákony (dále jen „novela ze dne 8. prosince 2017“). Pochybení při formování složení KRS je zásadním problémem polského soudnictví a hlavním zdrojem výtek formulovaných evropskými soudy vůči složení senátů tvořených soudci jmenovanými po roce 2018. Návrh rovněž upozorňuje na příkladné vyjádření této soudkyně v médiích, v němž při rozlišování mezi tzv. starými a novými soudci zdůraznila, že tzv. starí soudci se „chovají nekulturně, neelegantně způsobem, který snižuje důstojnost soudce“.
- 4 Do pětičlenného kolegia pro tzv. test nezávislosti a nestrannosti byli mimo jiné vylosováni soudci Z. B. (Izba Cywilna, Občanskoprávní kolegium) a A. S. (Izba Kontroli Nadzwycajnej i Spraw Publicznych, Kolegium pro mimořádnou kontrolu a věci veřejné). Výše uvedení soudci byli rovněž jmenováni do funkce soudce Nejvyššího soudu na návrh KRS ve složení podle novely ze dne 8. prosince 2017.

- 5 Návrhy obhájce soudce o přezkoumání splnění podmínek uvedených v čl. 29 odst. 5 zákona o NS a o přezkoumání splnění požadavků na nezávislost a nestrannost soudců Z. B. a A. S. byly odmítnuty rozhodnutími předsedy Nejvyššího soudu ze dne 16. března 2023 pověřeného vedením Kolegia pro služební odpovědnost (Izba Odpowiedzialności Zawodowej), a to s odůvodněním, že v tzv. testových věcech (tj. pro účely zkoumání splnění požadavků nezávislosti a nestrannosti soudce Nejvyššího soudu) se nezkoumá splnění požadavků nezávislosti a nestrannosti soudci vylosovanými do senátu, který zkoumá nezávislost a nestrannost.
- 6 Soudce zpravodaj proto podal návrh na vyloučení soudců Z. B. a A. S. z rozhodování v řízení o přezkoumání splnění požadavků nezávislosti a nestrannosti soudkyně Nejvyššího soudu A. K. ve věci vedené v Kolegiu pro služební odpovědnost Nejvyššího soudu proti soudci Nejvyššího soudu X. Y. o povolení jeho trestního stíhání. Návrh poukazuje na to, že by neměl být projednáván senátem za účasti kteréhokoli soudce Nejvyššího soudu jmenovaného do funkce v rámci chybného řízení, tj. po novele ze dne 8. prosince 2017.
- 7 Usnesením Nejvyššího soudu ze dne 14. prosince 2023 však byl tento návrh posouzen jako nepřijatelný a bez dalšího odložen. Toto usnesení vydal soudce Nejvyššího soudu, který byl do funkce jmenován rovněž na základě chybného jmenovacího řízení, tj. po novele ze dne 8. prosince 2017.

Stručné odůvodnění žádosti o rozhodnutí o předběžné otázce

- 8 Výše uvedené otázky byly předloženy jediným soudcem, přestože bylo určeno vícečlenné kolegium (složené z pěti soudců Nejvyššího soudu). Soudní dvůr však umožňuje, aby otázku předložil jeden z členů vícečlenného senátu [rozsudky: 19. listopadu 2019, A. K. a kol. (nezávislost kárného kolegia Nejvyššího soudu), C-585/18, C-624/18 a C-625/18, EU:C:2019:982, body 42–44; ze dne 29. března 2022, Getin Noble Bank, C-132/20, EU:C:2022:235, body 66, 70–71]. Kromě toho v návaznosti na rozsudek ze dne 21. prosince 2023, Národní rada soudnictví (pokračování výkonu funkce soudce), C-718/21, EU:C:2023:1015, lze pochybovat o tom, že by Soudní dvůr považoval za přípustnou žádost o rozhodnutí o předběžné otázce podanou senátem složeným ze soudců, u nichž Soudní dvůr rozhodl, že soud s jejich účastí není soudem ve smyslu unijního práva.
- 9 Neexistuje žádný normativně platný důvod, aby právo Unie nebylo použito v případech uvedených v čl. 29 odst. 5 zákona o NS (*lege non distinguente nec nostrum est distinguere*), zejména proto, že se jejich předmět týká správného složení kolegia soudu, který rozhoduje ve věci v původním řízení, v níž byl soudce, na něž se toto řízení vztahuje, přidělen k jejímu projednání. Soudní dvůr ve své judikatuře zdůrazňuje, že odpověď na předběžnou otázku může být nezbytná k tomu, aby předkládající soudy obdržely výklad unijního práva, který jim umožní vyřešit procesní otázky vnitrostátního práva předtím, než budou moci rozhodnout ve věci samé. Věc týkající se otázky, zda soudce Nejvyššího soudu splňuje požadavky nezávislosti a nestrannosti, je přímo spojena s původním

řízením (v projednávaném případě o povolení trestního stíhání soudce) a představuje fázi tohoto řízení (vyvolanou návrhem účastníka řízení). Předběžné otázky se tedy týkají výkladu ustanovení unijního práva a jejich důsledků, zejména s ohledem na přednost unijního práva, pro správné složení kolegia soudu rozhodujícího v původním řízení.

- 10 Problém spočívá v tom, že postup stanovený v článku 29 odst. 5 a násl. zákona o NS byl konstruován tak, že soudci Nejvyššího soudu jmenovaní do této funkce v důsledku chybného řízení nebyli zákonem vyloučeni z rozhodování v kolegiích v těchto věcech. Soudci Nejvyššího soudu jmenovaní do této funkce po nabytí účinnosti novely ze dne 8. prosince 2017 neuznávají judikaturu Soudního dvora a Evropského soudu pro lidská práva, což potvrzuje chybnost jejich výběru, a to do té míry, že nesplňují požadavky zákonného jmenování, nezávislosti a nestrannosti. Soudci totiž rozhodují ve svých vlastních věcech, což je v rozporu se zásadou *nemo iudex in causa sua*.
- 11 Je třeba také zdůraznit, že strana, která zpochybňuje požadavky na soudce v podobě zřízení zákonem (v souladu s Ústavou Polské republiky), nestrannosti a nezávislosti, má – z vnitrostátního hlediska – omezené možnosti podat návrh na vyloučení soudce Nejvyššího soudu, který se účastnil výběrového řízení na základě doporučení neo-KRS. Projednávání návrhů nebo prohlášení o vyloučení soudce, které zahrnují tvrzení o nedostatku nezávislosti a nestrannosti soudce, totiž spadá do pravomoci Kolegia pro mimořádnou kontrolu a věci veřejné. Kromě toho se o takovém návrhu nerozhoduje, pokud se týká určení a posouzení zákonnosti jmenování soudce nebo jeho oprávnění vykonávat funkci. Konečně do pravomoci Kolegia pro mimořádnou kontrolu a věci veřejné spadá projednávání návrhů na vyslovení nezákonnosti pravomocného soudního rozhodnutí, pokud tato nezákonnost spočívá ve zpochybnění postavení osoby jmenované soudcem, který rozhodoval ve věci.
- 12 Možnost zúčastněné strany podat návrh na určení, že daný soudce Nejvyššího soudu splňuje požadavky nezávislosti a nestrannosti, byla jako právo značně omezena, neboť vnitrostátní zákonodárce vyloučil možnost napadnout rozhodnutí vydané za účasti takového soudce nebo zpochybnit jeho nezávislost a nestrannost pouze na základě okolností jeho jmenování. Kromě toho, ačkoli uvedení okolností týkajících se chování dotyčného soudce po jeho jmenování v návrhu není důvodem k jeho zamítnutí, pokud takto uvedené okolnosti nezakládají pochybnosti o nezávislosti a nestrannosti soudce, musí být návrh přesto zamítnut, a to i v případě, že takový soudce byl jmenován nezákonným postupem jmenování (zásadní povahy) na základě vadného řízení.
- 13 Tím je omezen okruh případů, v nichž lze takový návrh podat. Polský zákonodárce vycházel z toho, že soudce Nejvyššího soudu (po jmenování za účasti neo-KRS) vždy splňuje požadavek na stanovení zákonem. Konstrukce přijatá vnitrostátním zákonodárcem tak vyvolává řadu problémů nejen na úrovni formální logiky, ale především na úrovni zdravého rozumu (selského). Splnění podmínky pro zřízení soudu zákonem má totiž v daném případě zásadní význam.

- 14 Je třeba, aby se Soudní dvůr k položeným otázkám vyjádřil, neboť institut uvedený v článku 29 odst. 5 a násl. zákona o NS představuje hybridní legislativní řešení, jehož cílem je de facto legalizace chybně jmenovaných soudců s ohledem na požadavky na soudce v podobě zákonného jmenování, nezávislosti a nestrannosti.
- 15 Na druhou stranu ve vnitrostátní realitě s výrazně destabilizovaným soudnictvím se může ukázat, že sestavení celého pětičlenného kolegia, které by plně vyhovovalo požadavkům práva Unie, Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a Ústavy Polské republiky, jako ve věci v původním řízení, je nemožné nebo přinejmenším značně obtížné a zdoluhavé, čímž se naopak stává iluzorním právo účastníka řízení na projednání věci v přiměřené lhůtě, zaručené právem Unie (čl. 47 odst. 2 Listiny), Úmluvou o ochraně lidských práv a základních svobod (čl. 6 odst. 1 Úmluvy), a na vnitrostátní úrovni (čl. 45 odst. 1 Ústavy Polské republiky). V takové situaci je třeba zvážit, zda by měl vnitrostátní soud přesto – veden pragmatikou a aritmetikou a volbou v konečném důsledku méně závažných negativních důsledků – rozhodnout o návrhu o přezkoumání splnění požadavků nezávislosti a nestrannosti soudce Nejvyššího soudu, když ohledně většiny členů senátu (tři z pěti) neexistuje problém nedostatku atributů soudní moci. Je třeba poznamenat, že ve věci v původním řízení, je složení soudu v prvním stupni pětičlenné a ve druhém stupni sedmičlenné, zatímco ve věci povolení trestního stíhání soudce je složení soudu v prvním stupni jednočlenné a ve druhém stupni tříčlenné. Je zřejmé, že v takovém případě by se nemělo přihlížet k hlasům soudců chybně jmenovaných soudci Nejvyššího soudu. Je tomu tak proto, že přijetí pětičlenného a sedmičlenného složení vnitrostátním zákonodárcem v tomto typu případů bylo motivováno výhradně politickými (legalizace chybně jmenovaných soudců), a nikoliv judikaturními cíli. Na druhou stranu zdržení se soudce od rozhodování o chybném složení soudu je skutečně ústupkem nezákonnosti.
- 16 S ohledem na výše uvedené je třeba, aby Soudní dvůr odpověděl na otázku, jak se má – z hlediska unijního práva a jeho výkladu – zachovat soudce členského státu, který byl jmenován do nesprávně obsazeného senátu a vyčerpal vnitrostátní prostředky pro správné obsazení.
- 17 S odkazem na judikaturu Soudního dvora a ESLP předkládající soud připomíná, že pokud se zdá, že vnitrostátní ustanovení vyhrazuje pravomoc k projednání sporu orgánu, který nesplňuje požadavky nezávislosti nebo nestrannosti stanovené unijním právem, zejména článkem 47 Listiny, je jiný orgán, jemuž je takový spor předložen, povinen, aby byla zaručena účinná soudní ochrana ve smyslu článku 47 Listiny a v souladu se zásadou loajální spolupráce zakotvenou v čl. 4 odst. 3 SEU upustit od použití tohoto ustanovení vnitrostátního práva, aby spor mohl být projednán soudem, který splňuje výše uvedené požadavky a který by byl příslušný k projednání věci, pokud by tomu nebránilo dotčené ustanovení. Pokud se tedy ukáže, že rozhodnutí vydal orgán, který není nezávislým a nestranným soudem, zřízeným zákonem ve smyslu unijního práva, nelze se v takovém případě platně dovolávat jakýchkoli úvah založených na zásadě právní jistoty. V důsledku toho

omezení vnitrostátního zákonodárce uvedená v čl. 29 odst. 5 a násl. zákona o NS, co do přípustnosti zkoumání kvalit soudce pouze na požadavky nezávislosti a nestrannosti, a tedy v podstatě vyloučení podmínky zákonného jmenování, je v rozporu s čl. 47 Listiny a čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod jakož i s čl. 45 Ústavy Polské republiky. Je proto třeba rozlišovat mezi veřejnoprávním postavením těchto soudců jako státních funkcionářů, které nelze zpochybňovat, a naplněním atributů soudcovské funkce, jako je jejich jmenování (v Polsku) na základě zákona, který je v souladu s Ústavou Polské republiky, jejich nezávislost a nestrannost.

- 18 Na tomto místě je třeba poznamenat, že polský zákonodárce přijal dne 13. ledna 2023 zákon o změně zákona o Nejvyšším soudu a některých dalších zákonů, který připouštěl možnost zkoumat i tento předpoklad, avšak prezident Polské republiky postoupil tento zákon Ústavnímu soudu k přezkoumání jeho souladu s Ústavou Polské republiky a tento nesoulad byl Ústavním soudem shledán v rozsudku ze dne 11. prosince 2023, Kp 1/23.
- 19 Systémovým prvkem soudnictví je právo na příslušný soud, které zahrnuje pojetí soudu příslušného k projednání věci na základě jeho místní, věcné a funkční příslušnosti a rozhodování v souladu s jeho složením a pravomocí. Příslušný soud je soud, který je řádně obsazen soudci, kteří mají oprávnění rozhodovat na daném soudě, v dané instanci a v dané věci, tj. kteří mají řádnou pravomoc rozhodovat v konkrétní věci.
- 20 Proces jmenování soudců je z definice součástí koncepce zřízení soudu zákonem ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a čl. 47 Listiny. Mezi řádným jmenováním soudce a posouzením, zda lze soud považovat za nezávislý ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a článku 47 Listiny, existuje úzká souvislost, neboť v pozadí každého z těchto požadavků je potřeba udržet důvěru veřejnosti v soudnictví a zajistit jeho nezávislost na jiných orgánech státní moci. Právo na soud zřízený zákonem je autonomním právem podle čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod, přičemž je zdůrazněna úzká souvislost mezi tímto právem a zárukami nezávislosti a nestrannosti. Kritériem v rámci požadavku na soud zřízený zákonem je, zda je údajná nesrovnalost v konkrétním případě natolik závažná, aby narušila výše uvedené základní zásady a ohrozila nezávislost dotčeného soudu.
- 21 V rozsudku A. K. Soudní dvůr rozhodl, že článek 47 Listiny musí být vykládán v tom smyslu, že brání tomu, aby spory týkající se uplatňování unijního práva mohly spadat do výlučné pravomoci orgánu, který není nezávislým a nestranným soudem ve smyslu tohoto ustanovení. K provedení uvedeného rozsudku Soudního dvora Nejvyšší soud na společném zasedání Kolegií občanskoprávního, trestního a pracovního a sociálního zabezpečení usnesením ze dne 23. ledna 2020, sp. zn. BSA 1–4110–1/20, upřesnil, že rozpor složení soudu se zákonem, který má za následek neplatnost řízení, nastává také tehdy, pokud je do složení soudu zařazena osoba jmenovaná do funkce soudce Nejvyššího soudu na návrh KRS utvořené

postupem podle novely ze dne 8. prosince 2017. Toto usnesení získalo status právního principu. Předkládající soud poukazuje na to, že toto usnesení nemůže být zpochybněno nálezem Ústavního soudu ze dne 20. dubna 2020, který jej prohlásil za protiústavní. Je tomu tak proto, že tento rozsudek překračuje ústavní pravomoc tohoto soudu, a navíc v senátu, který jej vydal, zasedal soudce M. M., jehož účast v tomto senátu byla ESLP shledána za rozhodující při porušení práva na zákonem zřízený soud (rozsudek ze dne 7. května 2021, č. 4907/18, Xero Flor sp. z o.o. v. Polsko).

- 22 Pokud jde o předpoklad zákonného jmenování, podle Ústavy Polské republiky jmenuje soudce prezident republiky na návrh KRS. Jmenovací akt prezidenta však nemůže konvalidovat nesrovnalosti v procesu jmenování takovým způsobem, aby účast takto jmenovaného soudce v kolegiu z něj činila nezávislý, nestranný soud, zřízený zákonem ve smyslu Ústavy Polské republiky (čl. 45 odst. 1 této Ústavy), Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (čl. 6 odst. 1) a práva Unie (čl. 47 Listiny).
- 23 Předkládající soud odkazuje na evropské standardy kvality soudce obsažené v Základních zásadách OSN o soudnictví schválených rezolucemi Valného shromáždění 40/32 ze dne 29. listopadu 1985 a 40/146 ze dne 13. prosince 1985 a v Evropské chartě o statusu soudce ze dne 8. až 10. července 1998 a popisuje je.
- 24 Předkládající soud se blíže zabývá genezí orgánu, jímž je KRS, a jeho úkoly a poukazuje na to, jak změny provedené v roce 2018 způsobily, že účast tohoto orgánu v jeho nové podobě činí výběr soudců chybným. Toto pochybení se projevuje v tom, že soud, v jehož složení jsou takto jmenovaní soudci, nesplňuje požadavek příslušného soudu ve smyslu čl. 45 odst. 1 Ústavy Polské republiky a soudu zřízeného zákonem ve smyslu čl. 6 odst. 1 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a čl. 47 Listiny, a tudíž již bez dalšího nemůže splňovat požadavky nezávislosti a nestrannosti ve smyslu požadovaném výše uvedenými ustanoveními.
- 25 Předkládající soud připomíná, že takovou vadu nemůže zhojit soud posuzující námitku neplatnosti řízení v konkrétním případě tím, že se omezí výlučně na podmínky nestrannosti a nezávislosti, neboť mu nepřísluší suplovat činnost KRS a následně posuzovat, zda by chybně jmenovaný soudce byl přesto jmenován do soudcovské funkce i za hypotetického předpokladu, že by KRS nebyla vadně sestaveným ústavním orgánem. Ačkoliv akt jmenování soudce prezidentem nepodléhá soudnímu přezkumu, i s ohledem na skutečnost, že prezident podepsal zákon o změně KRS, který byl zjevně v rozporu s Ústavou Polské republiky a s dosud nezpochybnitelnou vůlí ústavodárce, jakož i s ohledem na zjevné ignorování principu právního státu ze strany prezidenta, na které upozornil ESLP mimo jiné v souvislosti se jmenováním soudců občanskoprávního kolegia Nejvyššího soudu v roce 2018, nelze mít za to, že by takto prezidentem jmenovaní soudci splňovali požadavky Ústavy Polské republiky, Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod a práva Unie na nezávislost a nestrannost a zákonné jmenování.